

Az élet szépsége. *)

Mondjátok meg a madárnak, hogy ne daloljon mikor a tavasz verőfényében átröpül a rügybontó erdő fölött, mely mintha az ő számára bontogatná lombjait, hadd legyen helye a fészekrakásnak.

Mondjátok meg a rózsának ne öltjön színes szirmú ruhát, mikor a föld melegének párája száll fel ereiben s magával hozza a nyár minden költészetét, illatával a földnek lelkét.

Mondjátok meg a szívnek, ne dobogjon mikor mindent mi körülötte van s történik önmagának foglalja le, mikor fiatal korának ártatlan világában a kinyílt tea rózsára tekint.

Mily egybevágó képek, mikor a természet inspirációjára megdobban a szív s minden egyes dobbanásával újabb érzelmeket dob bele a lélek mélyébe, melynek mindent megtisztító kohójából ha feljut az elmevilágába, kiröppen onnan a képzelet, mely a szép varázsával öltöztet fel maga körül mindent.

Mikor megindul a gondolat s egy idealizált világ centrumába állítja be az „Én“-t az öntudatos szemlélőt, a magasan szálló gondolatot, mert minden *történést*

*) Festőművész esküvőjén.

Isten hatalmára vezet s büszkén hordja
önmagán Isten képét s hasonlatosságát. —

55

S mennyire nő a képzelet ereje, nemesül
a gondolat mikor az a két lélek összeölel-
kezéséből száll el, két szív összedobbanása adja hoz-
zá a zenét.

Igy indítunk útra titeket.

A művész lélek gazdag, megértő. Festegetni
fogod a természet szépségeit. Az élet „camera obscura-
jából“ hivogatod elé azokat a rejtett képeket, melyeket
vászonra festve mutogatsz a szemlélőnek: ilyen ime az
élet. — Boldogok igazán csak akkor lesztek, ha a sa-
ját jövőtökről festett képek — színekben és tartalom-
ban — nem fognak ellentmondani sorsotoknak s hely-
zeteteknek. — Mikor az idealizált anyagiság komoly
valóságán érezni fogjátok, hogy az egymást szerető
szívek hatalma mindenneknél nagyobb. — Ha pedig
majd a mindent érlelő nyár melegében komolyságot
öltenek a tavasz képei, akkor is csak a szív szeretete
győz s boldogít titeket. Az a szeretet, mely a szerelem
puha meleg ágyában születik s mely állandó táplálékot
követel, ezt pedig a kölcsönös bizalom adja. — A fehér
vászon türelmes, enged az ecset színeinek. Tájképek és
arcképek rajzolódnak reá, melyet mindig büszkén mu-
togat. — A ti lelketek e pillanatban ilyen tűrő, enge-
dékeny fehér lap, melyre azt a képet festhetitek,
melyet legjobban szerettek s melytől a legtöbbet vártok.

Te ki könnyed ihlettséggel forgatod ecseted a
fehér vászon lapon, egy fehér női lélekre fessd rá most
a te arcképed, hogy oltárkép álljon mindig benne, sa-
ját lelkedbe pedig védsd be hitvesed arcának vonásait.

E két képet melengessétek szívetek melegé-
vel, akkor a szeretet napjának rávetített sugarától

mindig fénylőbb, mindig szebb lesz e kép.

A szeretet napja egyformán ömlik reá, a fénytörés irányát nem kell figyelned, árnyékban egy parányi része sem lesz soha, még akkor sem, ha fájdalommal vagy megpróbáltatással találsz találkozni.

Amikor hitvesed arcképét festeted, ne feledkezz meg a költő (R. T.) intelméről sem:

„A nő nem csupán Isten műve, de a férfié is, kit szíve szépségével szüntelen eláraszt. — A költő képzelete arany himes fátylat sző köréje, testét halhatatlanná varázsolja a festő. Gyöngyöt ad neki a tenger, aranyat a bányász, nyáron a kert virágot, éket ad, hogy minden kincsénél értékesebb legyen. Férfi szív vágyódása gloriával vonja be ifjúságát.

„*A nő félig nő, félig álom.*“

De a nő se feledje, hogy csak akkor lesz boldog, ha minden álma a férfi, a férj.

Oda mentek, hol a napsugár incselkedik a föld lakóival, hol váratlanul városokat von fejetek fölé a délibáb. — Délibábos rónán, hortobágyi pusztán száll a festő képzelete az örök szép felé.

Amíg szemetek gyönyörködik a nap incselkedő játékában, vigyázzatok, hogy a délibábos képek hiú ábrándok alakjában ne vibráljanak a lélek felett.

A fiatal kor féktelenül szállongó képzeletét korlátozza a valóság intelme: „Ember küzdj, de bizva bizzál.“

Szívetek világának gazdag tartalma aranyozza be a boldogság édes érzetével családi éltetek kedves otthonát. — Ez az élet igazi szépsége.

„Jer megmutatom menyasszonyodat.“*

Ismeretlen vagy e helyen. Ismeretlen ez a hely ahol állasz, hol mi mindig Istent áldunk s magasztalunk. — Ismeretlen a határ, hová arcunk verejtékcseppje hull. — Ismeretlen az az ünnepi szertartás, melyet ülünk mikor visszaszáll gondolatunk ama dicső multba, hol Idvezitőnk élt, tanított. Ismeretlen előtted szokásunk, ruházatunk hangunk és módorunk. Ismeretlen e a szertartás, melyet előtted végzünk. — Nem ismered az falú népét, szíve érzelmeit, lelke finomságát. — S vajon ismered-e menyasszonyodat, mint ahogy mi ismerjük?

János „Jelenésekről“ írott könyvének (21₉) egy kitételével szólok most hozzád:

„Jer utánam ifjú, megmutatom neked menyasszonyodat“.

Jöjj utánam, hogy amellet a szépség mellett, melybe eddig gyönyörködtél, az arc vonásai, a szemek ragyogása után mutassam meg a lélek finomságát, a szív tiszta érzelmét, a fennkölt, nemes gondolkozást, mely tulajdona volt s mindig az marad.

E kis falú egy egyszerű, mindig tiszta házában örökös béke, egyetértés élt. Szülők és gyermekek együtt játszadoztak, együtt dolgoztak.

Hatalmas érzés e kis hajlék belsejében a szülői

*) Idegen és más vallású vőlegény esküvőjén.

szeretet, a gyermeki őszinte, igaz vonzalom.

A testvéri megértő érzelem nagy arányai bontakoztak ki e helyen és szerették gyöngéd érzésekkel az egyetlen leányt.

Milyen szép volt az a kép, mikor hosszú téli esténken együtt volt e család, az apa komoly hangon olvasta a bibliát s utána fölcsendült az Istent magasztaló zsoltár. Azon a házon, melynek belsejében zsoltárokat énekelnek, bibliát olvasnak, csak Istennek áldása lehet.

Ide vezetlek, erre az egyszerű helyre, itt mutatom be a te menyasszonyodat. Látom mint ártatlan gyermeket, kit örök mosoly vesz körül, hiszen annyira vártak megjelenésére.

Játszótársa lett két jó fiúnak, szerető lánya két munkás embernek. — Ártatlan meséket az iskola padjai között én mondtam neki s én vezettem ide e helyre, hogy először adjam kezébe azt a kelyhet, melynek bora az Úr Jézus Krisztusra emlékeztetett. S azóta e helyen, e templom belsejében vegyítette imáját szíve ártatlan érzésével közös imánkba, együtt sirt, együtt imádkozott velünk. — Ajkán állandóan mosoly ült még akkor is, ha könnyezett szeme; még akkor is, ha a bánat felhőin át imádkozott a beteg testvér életéért. — Ez az Ő lelkivilága, melyben tiszta forrás viz képében csörgedezik a szeretet.

Ismeretlen lesz a hely a hová vezetted. Vajha ott szembe fogadná valaki s szólana hozzá: jer megmutatom vőlegényedet. — Feltárná lelkét melyet ismer; szívét melybe belelát; elme világát hol a vallásos gondolat székel, mert boldogok csak akkor lehettek, ha mint rokon lelkek találjátok fel egymást. — Erre igyekezzetek. Ismerjétek meg egymást. — Tiszteljétek az érdekeket, a lelki értéket. Közmegbecsülés születik ebből s lesztek ketten egy lélek.

Akár hová mentek, bárhol legyetek, a hajnal mindenütt egyformán festi rózsaszínre a földet, egy eső hull, egy verejték az eke után megnyilt barázdákra, egy magot hintenek s ugyanazon kedvvel hajtják sarló alá az érett kalászatokat. A templom mindenütt az imádkozásnak helye, látogatók szorgalmasan. -- Ne kedvetlenítsen az, ha egyiknek istentiszteleti formája más, hiszen Isten minden lélek imáját meghallgatja. Ő csak az érzést nézi, mely ezt szüli.

S ha vagy egyszer visszatérsz szülőfölded templomába, mi mindig tárt karokkal fogadunk. Ha úgy érzed, hogy a szív imája inkább felolvad a szülőföld templomában, imádkozz velünk olyan tiszta érzelmekkel, mint amilyennel mi imádkozunk most a ti boldogságtokért.

királynője volt. — Aranytól rezgett ragyogó ruhája, szőke haja gyémánttól csillogott, bibor palástja a földig ért alá. Rózsaszinben játszó hosszú sávós úton nyult le hozzája, integetett felé s az ifjú önfeledten ment . . . ment utána, bárhova hívta, bármere csalogatta. — A lány vezette virágos réteken, hol móhon szivta azoknak illatát; soha nem látott vidékek képe tünt fel előtte, csak ment tovább, egyre tovább. — A szerencse egyszer karjain hordozta, örök mosolygásnak tünt fel az élet, majd megbotlott lába, a mélybe zuhant, de akkor is ott volt s újabb erőt adott a csodás látomány *Mert a fiatal kor felijzott vágyát eldobni magunktól nem lehet soha.*

Előttünk ragyog, vonz, csábit, integet, bukásunk helyében más irányt jelez . . . új vágyak, új remények születnek.

És ment az ifjú. Keblére akarta ölelni az egész világot, míg egyszer útját nagy szakadék állta. — A tulsó oldalon ismét feltűnt a látomány. Már nem volt oly csillogó a ruhája s nem mosolygott úgy az ajka s ő tovább menni utána nem tudott, fáradt volt. Ereje elhagyta, üres ábrándkép után szaladva kimerült, visszavágyott a szülőföld gyermekei emlékeitől megszentelt földére, hol apa, anya s a szerető leány kitárt karokkal, könnyes szemmel várja. — Félve közeledett az egyszerű ház felé, megbocsátanak-e neki a *vágyak füzfa páriján lovagló* esztelen embernek?

A leány elébe szalad, megbocsátóan nyakába borul, mögötte áll az apa, az az öreg ember, *az öreg tapasztalat* s szól szeliden hozzá:

Ismerem azt a lányt ki után szaladtál, ne félj nem korhollak. Minden fiatal így elszalad egyszer, mikor szük lesz az otthon, szük a vidéke arra, hogy vá-

gyai elférjenek benne. — Időre van szükség mig beláthatja, minden csak üres látomány, csalóka kép. Tanuld meg: „Ne nézz, ne nézz vágyaid távolába, egész világ nem a mi birtokunk, csak amit a szív magába felfoghat, sajátunknak csak annyit mondhatunk.“

— — — — —
 Vágyaink ismeretlen tájakra vonzanak, de bárhová megyünk, bármere sodor a megélhetés, könnyebbnek hitt útján ne feledjük, ha a szerencse karjain hordoz is: egész világ nem a mi birtokunk.

A fiatal kor vágya veled is szaladt. Új világra vágytál. Tenger viharával harcoló hajó árboca mellett reszketett a lélek, de mentél, mert szük volt már a régi otthon vágyaid számára. — Megihletődve álltál a világváros hatalmas piacán s azt sem tudtad, vajjon hogy szólaljon itt meg az ember. — Álltál gyárak gépei mellett nehéz szívvél s ekkor jött a komoly öntudat felvilágosító szava: munka nélkül megélni sehol sem lehet. Gyárak füstjéről homályosult város utcáin állva el is felejtetted már a hajnal üde levegőjét, a napsugár fényét s a pacsirta dala mily messze volt tőled.

Elfelejtetted a vig aratók énekét, az erdőben vigan fát vágók dalát. — Égbe nyuló magas paloták mellett, jutott-e vagy egyszer eszedbe az az egyszerű ház, mely alig látszik ki a földből, de amelynek belsejében gyermekkorod játékszereit őrzi egy mindig siró asszony: a te édes anyád? Jutott-e eszedbe egy öreg ember, ki csendesen szántogat, reszket már a lába, görbült a háta s könnyes szemmel gondol a messze idegenbe dolgozó fiára? Gondoltál-e vissza, szép őszi esték kukoricafosztó legény társaidra és ... és egy leányra, ki várta, folyton visszavárta a vágyak szárnyán tovarepülő merész ifjút.

Igen, gondoltál mert visszajöttél. — S most mikor itt állasz előttem, megpihenve már a hosszú út után, engedd, hogy még egyszer a füledbe sugjam: „Ne nézz soha vágyaid távolába, egész világ nem a mi birtokunk, csak amit a szív magába felfoghat, sajátunknak csak annyit mondhatunk.“

Új világba vágytál? Most teremts új világot magadnak. Azt a világot, melyet a szív fogad magába, melynek lakója: a *szeretet*; komolysága: a *munka*; értéke: a *vallás*; költészete: a *hü emlékezés*. — Most ha el is tűnik a vágyak csillogó ruhájú királynője, megmarad utána az élettapasztalat, mely mindig hirdetni fogja: a családi élet a legszebb előttünk, hol a szeretet él a munka vezet, a vallás az Istenhez irányít, hol az édes emlékek dalt adnak az ajakra. — Ha ezt megértitek új világot nyer szívetek, mely egyedül a tiétek s mindig az lesz, ha egymást szeretitek.

A házastársak kötelességei.

Efézusi levél 5³³ „Kiki az ő feleségét úgy szeresse mint önön magát, az asszony az ő férjét becsülettel tisztelje.“

A nagy apostolnak mindenre kiterjedő figyelme s e figyelemből áradó intelmek közül szeretném felolvasni előttetek azt, melyet a házastársak elé ír, mikor eszükbe adja, miként viseljék magukat egymás iránt, ha nyugodt családi életet élni akarnak.

A levél hangja közvetlenebb az előszónál is. Szembe állva gyakorta alig tudjuk kifejezni örömünket, üdvözetünket, részvétünket, szemrehányásunkat vagy elítélésünket, de a levélben az ember mindig önmagát írja. — Az írott betű mindig inkább kifejezi a belső értelmet s hű képét adja a lélek érzelmeinek. — Sokszor amit nem akarunk megmondani, megírjuk. — Csak azért említem ezt, hogy az efezusi levél értékét emeljem, mert ebből csillan ki az apostol ragaszkodó szeretete gyülekezete iránt.

„Efezus Azsiának a római tartománynak főemporeuma volt. A kikötőt, a hajók környékét a hajósok és üzletemberek raja lepte el — árulva mindent, mit tenger és szárazföld termett. — Ott látta adva-véve a Jelenések írója is az arany, ezüst, drágakő, bibor bár-

sony, selyem árucikkeket és ami készül elefántcsontból, fából, rézből, vas és márványból; ott a fahéjt, illatszereket, leveleket, tömjént, bort, olajat, buzát, lovakat, kocsikat, rabszolgákat — és az emberek lelkeit.“ (Dr. Masznyik)

Amikor Pál ide ért már talált „*tanítványokra*“ itt, kikkel beszédbe elegyedett s kérdezé: „Vettetek-e szentlelket?“ — „Sőt azt sem hallottuk, hogy van-e szentlélek.“ — Mire keresztelkedtetek tehát?“ — János keresztségére.“

Ebben a főbbféle népi városban próbálkozott meg a térítéssel. Figgyelmét semmi el nem kerülte. Először a János keresztségén állókat igyekezett megtéríteni. — Amilyen jól ismerte a piacot, ép' úgy ismerte az ott álló árusokat, azoknak szokásait, természetét. Betekintett minden családba s úgy látszik nem volt meglegedve az itt látottakkal azért hagyja meg levélben: „kiki az Ő feleségét úgy szeresse mint önmagát, az asszony az Ő férjét becsülettel tisztelje.“ — Minden családi élet falára felirhatjuk ezt, a családerekölcsi élet mottojául, de különösen hangoztathatjuk esketések alkalmával. Ezt teszem én is. —

Nem beszélek most a szerelemről, hiszen e pillanat fényesen hirdeti ezt, különben nem állanátok e helyen, hanem az apostól abban az időben is követeli a szeretetet, mikor a komoly életben, komoly munkásokul állotok.

„Rohan az élet mint fékvesztett paripa, melynek sörényében a vihar fészkel.“ (G.) Viharral üzött, fékvesztett paripával kell versenyt szaladni, hogy az életől el ne maradjunk.

Közönségesen így fejezzük ki, *meg kell ragadni az életet.* — Ez a munka a férfi erejét teszi próbára.

Határozottan, szilárdan kell itt megállanunk, az ingadozót nádszálként hajlítja a szél. És miért hozom ezt a családi élettel összekötetésbe? Azért, mert a családi élet békéjét legtöbbször ez szokta megzavarni. A pénz, az anyagi helyzet, az élet csalódások. — A munkában kifáradt ember kedvetlensége lehangolja a családot s oly hamar kész ingerülten bántalmazni ott, hol mindig a legszeretetreméltóbb kellene legyen. Ellenben, hol anyagiakkal nem küzd a család, annak békéje állandóbb. — Pedig ép' megfordítva kellene legyen. Ugy ahogy az apostol is képzei. Ahol nagyobb a munka, a küzdelem, ott kell nagyobb legyen a hitvesi ragaszkodás, mert ahogy dolgozik a férfi úgy dolgozik a nő, amennyire aggódik az egyik, annyira gondos a másik. A férj előtt sohse lehet eléggé hangsúlyozni a gyöngédséget és sokan olyan nehezen értik meg, hogy a családnak a nő a lelke, fenntartója, vigasztalója. — A női kéz letörli a verejték cseppét, elsimítja az életgond homlokbarázdáit s ha kidől a férfi a munkások sorából, ő maga áll a helyébe. Egyedül képes végezni minden munkát, már nem is önmagáért, hanem családjáért. „Kiki feleségét úgy szeresse mint önmagát.“

Háromféle életet élünk: családi, gazdasági, társadalmi életet. A gazdasági s családi élet össze van forrva egymással, a társadalmi külön álló s egészen tőlünk függ, hogy akarjuk-e ezt az életet élni vagy se? — Tőletek függ, hogy miként fogtok elhelyezkedni a társadalmi élet, Bármiképp tegyétek azt, mindegy, csak ne huzodjatok félre attól, hiszen az emberbaráti szeretet itt munkál s itt tudunk eleget tenni a Jézus meghagyásának: szeresd felebarátodat.

„A társadalomban az emberek kegyetlenek, de az ember szelid.“ (R). Mindig azt az egy szelidet keressétek s szép lesz társadalmi életetek.

Szép lesz akkor ha az asszony az ő férjét becsülettel tiszteli. — Vagyis megbecsüli s tiszteli.

Megbecsülést, tiszteletet ír elő az apostol az iránt a munka iránt, melyet a férj végez. — Mennyire szép összehozása ez az érzelmeknek: szeretet, megbecsülés, tisztelet. Egymásból folyó s folyton nemesülő érzelmek. A családi élet tova nyuló történetében a vonzalomnak állandó fokozódását látja és követeli: a szeretet szülje meg a megbecsülést, megbecsülés a tiszteletet.

Komoly munka mellett mily nagy megértéssel áll a nő. Az a nő, „kinek kacagásában az élet forrásának zenéje hallszik,“ sohajtásában „a lélek sirása rejtőzik.“

A boldog nőnél szebbet elképzelni nem lehet. „Boldogság teszi költőivé a nőt, mint ahogy öltözte teszi ragyogóvá szépségét.“ Ez a boldogság azonban csak a férj szeretetére nyílik ki s e szeretet által kiváltott érzés a megbecsülés, a tisztelet.

Kedves ker. házaspár! Életeteknek e megható pillanatában irjátok fel lelketek táblájára, vigyétek haza s irjátok fel a családi élet oltárára, a házas élet boldogságának titkát:

„Kiki az ő feleségét úgy szeresse mint önmagát, az asszony az ő férjét becsülettel tisztelje.

Az ember a szeretet magaslatán.

A szeretetnek piedesztálra emelt arany asztalát nézem, melynek sima lapján elsiklik a napsugár. Egyformán fényes, mert mindig világítja a nap. Árnyékban nincs soha. — Az ide vezető út göröngyös. Ki oda akar jutni, át kell törnie azokon a korlátokon, melyeket az emberi szenvedélyek, indulatok emeltek. — A mesékben sátánok, oriások leküzdése után jut diadalra a hős, a való életben harcok, küzdelmek után érünk fel e szeretet hegyének ormára. Gyarló indulatok tetemén, vad érzések holttestén, a legyőzött irigység, a haragkinos nyöszörgésén át áll előttünk a tiszta szeretet.

Ha az útszéli keresztek nem profán utánzatok lennének, ha a Jézus szavai nem frázisként csengenének, ha nem állana ellenmondásban a gondolat a cselekedettel, a hit a lélekkel, a szeretet a szívvvel, akkor emelkedhetnénk emberi méltóságunk érzetére. — E pontnál kellene föltalálnunk a tökéletesedő embernek képét.

Az egy pillanatban ezerfelé sziporkázó gondolat mindenre kiterjed. — Föltárja a multat s annak „sötét kamrájából“ gyönyörű képeket varázsol elé; szaladgál a jelenben, kártyavárákat épít; átfut a jövőre s a remények szigetén táncol. — Minden könnyünek tűnik fel előtte s egy szilárd pontból vilá-

gokat forgat. Csak eggyel nem foglalkozik,
mikép' tehet szert nagyobb szeretetre?

69

Erről akarok beszélni.

a.) Mikép' szeretessük magunkat;

b.) mikép' szeresünk.

Jó előre följegyzem, hogy a „megszerettetésnél“ a
hiúság üres érzése lekötve nem tarthat minket.

A szeretet piedesztálját azért emlegetem, hogy a
krisztusi szeretetre tereljem a figyelmet, mely ment
minden érdek érzéstől.

Szerettetni magam csak úgy tudom, ha bennem a
szeretet él. A szívben élő tiszta szeretet nyilvánulása:
a kedvesség, modorosság, megbecsülés, igazságérzet,
jellemesség, mások érdemeinek elismerése, munkáinak
értékelése.

Én úgy magyarázom, hogy minden szép dolog a
szeretetből foly. — A családi életben oly sok alakban
jelentkezik, hogy előszámlálni sem lehet. Minél állan-
dóbban s maradandóbban élünk egy kis körben, annál
inkább arra kell törekednünk, hogy az érzett szeretet
kikivánkozásának szabad útat engedjünk, az utak el-
ágazolásánál irányítsuk.

Házasfelek között a megszerettetés első jele: a
közös figyelem. — Az a figyelem, melyről ezt jegyzik
fel: *még a gondolatát is kitalálja a férfi a nőnek*. — Ezt
a figyelmet elvárhatjuk egymástól, hiszen mindenik egy
életet, a saját életét bizza a másokra, ellenértéke a fi-
gyelem. — Apró kívánságok teljesítése, nagy élettervek
megvívásának eredményes munkája mind ide vezetnek
vissza. — A figyelem elsimitja az ellentéteket, nyugod-
tá teszi a hangulatot. — Ez ismeri meg a házas felek
gyöngéit, azt szemrehányóan soh' sem említi, inkább
elveszi élet s édes leszoktatással simítja a helyes élet

kivánalmaihoz. — Így nem durvul el a férfi s nő közötti viszony annyira, hogy e kifakadást hallassa: „a házastárs csak arra való, hogy a férj gyengéit — mit a jó barátok előzékenyen eltitkolnak — az piacra vigye.“

A házas életben jelentkező megszerettetés módja az *önuralom* is. A felhevülés ha pillanatnyi is, elközön-ségesedve *bántó*. A lélek érzékeny s így bántódó. Az idegesített lélek elveszti életkedvét. A kedvét veszített lélek elveszti élet értékét.

Könnyebb a munka s édesebb, ha kedvvel végezzük azt s nem várunk a segítő társtól többet, mint amennyit magunk végezhetünk.

Megszerettetés: a *szórakozás utáni vágy kielégítése*.

A házaséletben a férj szórakozik többet. Elfoglaltsága, közéleti munkája, társadalmi élete, ebben való helyes elhelyezkedése több szórakozással jár, mint a folytonos házi munka egyhangú végzése. — Munka után a közös szórakozás emeli a kedvet, de az egyik félnek tulságba vitt élve szemrehányást vált ki.

Fennmarad a másik kérdés:

b.) *Miképp' szeressünk?*

Mi szeretjük azt az arcot, melynek látása jól esik nekünk. Szeretjük azt a kék vagy fekete szemet melyekben hosszasan elgyönyörködünk. Szeretjük a vékony metszésű ajkakát, azoknak mosolygását. Szeretjük a csengő kacagást, a dallamos hangot, a szőke fürtöket, hófehér vállakat. Mindent szeretünk azon, kit idealként feltaláltunk.

Az ideális szeretet mást követel tőlünk. A szőke fürtök, kék szemek mellett szeretnünk kell a lelket, a szív érzéseit. — A szem elveszti fényét, az ajak mosolygását, elhal a kacagás, fátyolozottá lesz a hang, meg-

öszülnek a legszebb fürtök, de a lélek s a szív érzés *ritkán* változik. — Aki ezeket szeretete meg, szeretete tárgya állandó.

Olyan ez a szeretet mint a csörgedező forrás vize, mely a szüntelen merés által még tisztábbá lesz.

Tapasztalat bizonyítja, hogy a lelkek vonzalmára alapított házas élet mindig boldogabb volt mint az, melyet külső szépség hozott létre. — A férfi szeresse a nőt, ki neki adta lelkét, diszél szive minden érzelmét; a nő szeresse a férfit, ki érette dolgozik s kinek gondja kis családja körül forog.

Ennek a szeretetnek még akkor is élnie kell, mikor a házastársakat külső *érdek* hozta össze.

Mennyire lealázó mindkét félre nézve hangoztatni az *érdekházasság* anyagi oldalát.

Ha ez fenn áll, a szeretetnek ezt is el kell tüntetnie egy nemes gondolat tudatában, hogy ők, ha egymáséi lettek egymást tisztelniök s megbecsülniök kell.

Még csak egyet. A tiszta szeretet nem ismeri a *féltékenységet*. — A féltékenység, e harmadrendű érzés gyanúsításokra vezet, mellyel lealázzuk azt a nőt, vagy férfit kiben feltétlenül biznunk kell.

Kedves keresztény házaspár! Én a családi életről most úgy beszéltem, mint amilyennek azt láttam s látom. — Olyan gondolatokat emlegettem, mint amelyeknek megtartása és követése feltétlenül a boldog házas életet eredményezi.

Ahogy az arany jegygyűrű ujjatokat, úgy vegye körül szíveteket a szeretet.

Megszeretve szeressetek s akkor elérkeztek ama magaslatra, hol a szeretet piedesztálja áll s másokat is ide emelni igyekeztek.

A bibliai férfi s a bibliai nő ideal.

A férfi minden jó tulajdonsága felhalmozódva áll az ideal alakjában . . . így látja a nő. Minden szépség, báj, kellem *tulajdona a nőnek*, így látja a férfi abban a pillanatban mikor föltalálja eszményképét. És szükség is, hogy ez így legyen, különben alig tudnók megalapozni a házaseletet. — Mennyire szép, mikor a nő hitvesében a férfi idealt nézi s a férfi pedig azt a nőt emeli piedesztálra, kinek örök hüséget esküszik.

Ha ez így maradna, sohasem beszélnénk feldult családi életről. — Ezt nem akarom tenni e pillanatban, hiszen olyan ellentmondó lenne az a túl nagy komolyság a jelen boldogságával. — Egy kérdést azonban felvetek s meg is próbálom feleletet adni reá:

Mi teszi állandóan ideállá a férfit s mi a nőt?

Felvonultatom a biblia alakjait, hogy ezekből állapítsuk meg a férfi s a nő idealt.

A biblia alakjai külön-külön egy-egy emberi jó vagy rossz tulajdonságot magyaráznak. — Ezek szerint így állanak előttünk: Ádám a hiszékeny, könnyen rábeszélhető, ingatag lélek; Kain az irigység, Ábel az ártatlanság alakja. Noé folyton töpreng, embertársát menteni igyekszik, szava pusztában elhangzó üres szó. A tépelődés, lelki tusakodás megelevenítője Ábrahám,

ki azonban inkább elmenekül idegen földre, minthogy erejét felebarátai javítására fordítaná. Ézsau a könnyelmű testvér, ki elsőszülöttségi jogát egy tál lencséért cserébe adja, Jákob eszköz az anyai tervezgetés, érdekszámítás kezei között. — József az ártatlanul meghurcolt gyermek, kinél a csapások közben finomul ki a lélek annyira, hogy ennek ereje csodás magasságba emelkedjék, Mózes a fajszeretetet ideálja, Jozsué a meghagyások, elvett parancsok hűséges teljesítője.

Meggondolatlan, elhamarkodott fogadalmak okozta szerencsétlenségek tűrő alanya Jefte. Gedeon az alapos, előre való kiszámítás diadalmas hadvezére, Sámson a hatalmas testi erő feláldozója a pillanatnyi élv gyönörősége mellett. — Éli büntetett apa a fegyelmezetlen gyermekek kicsapongása előtt, Sámuel a népakaratának hűséges teljesítője, Saul üres szenvedélyek örültje, hatalmi gögjének áldozata, Dávid a vallásos lélek imádkozó királya, Salamon az emberi bölcsesség fő képviselője. A nyughatatlan mindig háborgó lelkű proféták a nép vigasztalói és Isten ostorai, kiknek tudása az éretlen nép előtt csodává emelkedik.

Jézus a legtökéletesebb emberi lélek, melynek tisztasága mellett ment minden gyarló érzéstől és szenvedéstől. — Az apostolok fenséges eszmék bátor harcosai.

És így állanak előttünk a biblia nő alakja is:

Éva a női kíváncsiság megtestesítője. Rebeka a megkülönböztetett gyermeki szeretet érdekharcosa. Hágár üldözött anya. Rákhel a hitvesi hűség jelképe. Potifárné az érzékiség asszonya. Jefte leánya a fajszeretet áldozata. — Delila népének megmentője. — Sohse tudom eldönteni Delilánál, vajon népe szeretetért

respektáljam-e, vagy elítéljem a hitvesi csók hazugságaiért? — Mikhál a hamar kiábránduló nő lelki térképét mutatja, ki megutálja a nagy királyt, mert táncol a frigy-láda előtt. A proféták mellett szereplő nők mindenike nagy lelki tulajdonokat zárnak magukban. Sunamitis ép' oly nagy Elizeus történetében, mint a szegény asszony olajos korsójával Ilyés mellett. Mária Magdaléna ép' úgy, mint Márta vagy Mária. — A korinthoszi Priscilla úgy mint a bársonyáros Lidia. — Judit a hazája iránti szeretetnek utánozhatatlan mintaképe.

Amikor így a férfi és nő tulajdonságoknak egy-egy idealját emlegetem, egy nagy kérdőjel áll előttünk: melyiket kövessük, melyik legyen az, kit utánozni akarunk? s hogy maradhatunk meg ideálnak?

Egyesíteni önmagunkban az egészet nem lehet. Nem lehet annyira, mint amennyire más-más mindenik léleknek, minden szemnek az idealja. — Itt a „kiválasztás“ törvényét kell emlegetnem. — Azt a kiválasztást, mellyel a lélek vagy a szív keresi az emberek sokaságában a neki megfelelő idealt, amely mellett saját lelki törekvéseit leginkább tisztelve vagy tovább fejlődve látja.

Ez az ideal kiválasztás a házasságkötés titka. — Sokszor csodálkozunk, hogy egy-egy szép arc miért nem bir nagyobb hódító erővel mint egy közönséges szépség? Egyik lélek a művészi hajlamokat keresi, mert azt tartja idealjának: festő, színész, szónok, művész bir hatást gyakorolni lelkivilágára; a másik elfordul ezektől s inkább a realis élet fölött uralkodó eszköz-höz fordul. — Bármikép' legyen, mindenkiben van olyan nemes vonás mely őt ideallá teszi s mely alapja a családi élet boldogságának. — Ahogy egyiket a vallásos lélek ragadja meg, ép' úgy hatással van a másokra a bátor,

előretörtetés ezer veszélyen, akadályon át.

75

Ha ezek után kérдем, mi biztosítja a házaselet boldogságát? A felelet nem lehet más mint ez: a *bennem ideálként feltalált nemes tulajdonság állandó fejlesztése, megtartása, megőrzése.*

Ha ez lankad vagy elvesz, jő a kiábrándulás szomorú állapota, hol boldogságról tovább nem beszélhetünk. — Mikhál életében az eszménykép: a fenségesen királyi, mit, ha nem lát mindig, kiábrándulva fordul el Dávid király alakjától. — Delila idealja a komoly, határozott, mindig bátor, sohse ingadozó férfi, kit ha ingadozni lát képes ollójával tőből levágni hajának fűrtjeit.

Vannak közös eszményeink, mit mindenkitől megkövetelünk. Ilyen a vallásosságban a proféta lélek, az apostolok. A Máriák. —

Közös eszménykép a faj, hazaszeretet bigott alakjai: a bírók, a makkabenusok, Jefte, Judit. — A családi élet mintaképei: Jákob, Ruth. — Akikben ez nem él, azok az élet oly közönséges alakjai, kiket *fölöslegesnek* bátran nevezhetünk.

Kedves Keresztény házaspár! Az elmondottak után egy nagy intelem marad fönn számotokra s ez az: az egymásban föltalált jó tulajdonokat, az úgynevezett idealt elhomályosulni sohse hagyjátok.

Legerősebb pecsét.

Énekek éneke 8.6 „Tégy engem mint pecsétet a te szivedre, mint bélyeget a te karodra, mert erős a szeretet, mint a halál.“

A szerelmesek egyenes követelése az, mikor a szeretet szent nevében kívánják egymástól, „tégy engem mint pecsétet a te szivedre, mint bélyeget a te karodra.“ — Egymás fülébe suttogják, tanúra sincs szükség, külső eskü formát sem kívánnak, feltétlenül megbiznak egymásban, ha bírják a szív vonzalmát.

Miért van az, hogy minden fogadalmunknak szeretünk külső formát adni? A szívben vagy a lélekben megfogalmazott nemes érzelmeknek, a szépnek szeretünk megfelelő keretet adni? Mire való a myrtus koszorú, a menyasszonyi ruha, a vőlegényi csokor, mikor semmi külső színt, fényt nem kíván e kitétel: „tégy engem mint pecsétet a te szivedre, mint bélyeget a te karodra.“

Azért van ez, mert illő dolog az élet nevezetesebb mozzanatait megünnepelni. — Az ünneplés pedig külső színt vár. — Ilyen külső színnel ünnepelte meg a zsidó asszony azt a jelenetet, mikor gyermekét bemutatta az urnak, áldozat képen galamb s gerle párokat röpitett szét a templom belsejében. — A házasságkötés

ceremoniája pedig legnagyobb ünnepük volt.

77

Az „*Énekek éneké*“ nek gyönyörű hasonlatai mind a vőlegényt és menyasszonyt veszik körül s azonkívül nemcsak egyszerű myrtussal s vőlegényi csokorral diszítik egymást, hanem „ékes a te nyakad aranyláncokkal, aranyékességet készítünk neked, körülveszünk ezüstből készült gyöngyökkel, mert szép vagy te mint Sáron rózsája, mint Sáron gyöngvirága.“ — Megsebesítetted szívemet a te szemednek egy tekintetével, a nyakadon való aranylánccal.“

A házasságkötés ünnepe *szép kijelentési forma*, mellyel rokonoknak és ismerősöknek tudomására hozza egyik szív, hogy nincs többé egyedül, mert feltalálta azt kivel élni, örülni, munkálni, szenvedni akar.

Ez a pillanat a búcsú és üdvözlés perce. Búcsuztok a régi családtól s üdvözlitek az újat. — A régi könnyes szemekkel néz reátok, az új mosolyogva fogad. — Emlékezzetek csak vissza gyermekkorotokra, az első mesére, dalra, az anyai csókra, az apai gondoskodásra. Gondoljatok a családi életre, hol minden megvolt az apa gondoskodása után, hol annyi kedves jelenetet éltetek át. Hol szivszorongva vártátok az angyal fiát, az első öntözőt s valakit ki az első pünkösti rózsát hozta. Ha mindezt elgondoljátok, akkor nem fogtok csodálkozni azon, hogy itt mellettünk most egy anya fel-felzokog, hogy egy apa itt szemét törülgeti.

Hiszen ők gyermeküktől búcsuznak, azoktól, kik többé nem lesznek azok az ők családjukban akik eddig voltak. — Búcsuznak attól a gyermektől, kinek megjelenését annyi édes érzet között várták, kinek bölcsőjét ezer remény között mosolygó ajakkal ringatták. Búcsuznak attól a gyermektől, kinek beteg ágyánál annyi éjszakát virrasztottak át s annyiszor imádkoz-

tak a gyermek életéért. Attól búcsuznak, kit jól eső érzések között hoztak fel ide a templomba, hogy megkonfirmálják abban a hitben, melyben nevelték. A szülők most gyerme-
küktől búcsuznak. —

Másfelől pedig az üdvözlés perce is ez. — Üdvöz-
litek az új szülőket. Nő a férfi szülőit és viszont. —
Nézzétek, azok a könnyes szemek mint vidámulnak,
hiszen lány helyett fiút s fiú helyett leányt kaptak. —
És mennyi szeretettel szólnak az új szülők. — Minden
meglesz amire vágytok. — Az új otthonban butorok
várnak. — Meleg tüzhely, kedvesség. — Ahogy a böl-
csőnél remények születtek, úgy születnek azok most is.
Ez a remény azonban nem a játékszereket aranyozza
be, hanem a való életet aranyozza. — S az új élet
kezdeténél mindenik biztat, tanácsokat ad. Az örömnak,
a boldogságnak, fájdalomnak, a búcsúnak könny-
cseppjei gyűlnek össze szemeitekben. Engedjétek szabad
folyást ennek. Igazi drága gyöngyszemek ezek.

„Tirol egy kis falujában szokásban van, hogy a
menyasszony telesirt zsebkendőjét úgy, ahogy van
gyűrötten elteszi s ez a beszáradt könnycseppes zseb-
kendő lesz szemfödele.“

Örizzétek meg ti is ezt a drága emléket, bár a
hosszú életben több könnyet ne sirnátok bele.

Ezek az érzelmek megérdemlik, hogy megfelelő
külszint adjunk nekik. Díszítsük a fejet koszorúval, a
kezet virág csokorral, a szemet könnycseppel, a szívet
még több szeretettel, a lelket vallásos érzéssel, — mit e
templom s ez érettetek imádkozó templomi gyülekezet ad.

Az eskütétel után azonban még fennmarad egy
bizalmas meghagyás, melyet egymásnak fogtok tenni az
édes otthonban: „tégy engem mint pecsétet a te szived-

re, mint bélyeget a te karodra, mert erős a szeretet.“

79

Ez lesz a legerősebb pecsét.

E pecsét után fölnyilik a boldogság ajtaja s ti azzal a reménnyel sétáltok át rajta, hogy boldogok lesztek. — Bár így lenne.

A magyar ember azt a nőt, kit élettársául választott „feleségemnek“ szólítja, a nő a férfit, kinek oldala mellett él „uramnak“ nevezi.

A feleség fele érzelmeket, a fele munkát, a fele örömet és szenvedést jelentí, azt akivel mindent megoszt, a lelkét is.

Az „uram“ megszólításban igazi hűség jut kifejezésre, — akire hallgat, akire figyel, akinek engedelmeskedik, akit tisztel és szeret az az „uram.“

Szólítsátok így egymást, mert e megszólítás állandóan eszetekben tartja azt a viszonyt, mi a férj és hitves között fenn áll.

Most esküdjetek meg arra, hogy egymást szeretni fogjátok s egymást soha el nem hagyjátok.

